

Funding of the University of Iceland

Jón Atli Benediktsson, PhD degree from Purdue University, USA,
Professor of Electrical and Computer Engineering at the
University of Iceland

President of the University of Iceland
Fellow of IEEE and a Fellow of SPIE

<https://doi.org/10.17992/ibl.2016.11.104>

Jón Atli Benediktsson

prófessor í rafmagns- og tölvuverkfræði
rektor Háskóla Íslands

benedikt@hi.is

RITSTJÓRNARGREIN

Fjármögnun Háskóla Íslands

Árið 2005 gerðu Samtök evrópskra háskóla (European University Association, EUA) viðamikla úttekt á Háskóla Íslands og komst úttektarnefndin, sem skipuð var erlendum sérfræðingum, að þeirri niðurstöðu að Háskóli Íslands væri alþjóðlegur rannsóknaháskóli í hæsta gæðaflokki, vel rekinn og skilvirkur. Jafnframt sendu erlendu sérfræðingarnir stjórnvöldum skýr skilaboð: Fjármögnun háskólans væri verulega ábótavant í alþjóðlegum samanburði og ógnaði það gæðum starfseminnar til lengri tíma litið. Eðlilegt er að spurt sé: Hefur eitthvað breyst á þeim áratug sem liðinn er frá úttektinni?

Það er kunnara en frá þurfi að segja að aðeins þremur árum eftir birtingu skýrslu EUA hrundi íslenska bankakerfið með tilheyrandi afleiðingum fyrir íslenskt efnahagslíf. Dró þá enn úr fjárveitingum til háskólastigsins þótt nemendum hefði fjölgað mikið á sama tíma. Þrátt fyrir verulegan niðurskurð tókst Háskóla Íslands þó að halda rekstrinum í jafnvægi næstu árin á eftir með ítrasta aðhaldi í rekstri, launalækkunum, auknu álagi á starfsfólk, frestun nauðsynlegrar uppbyggingar innviða og minni þjónustu við nemendur.

Við Háskóla Íslands eru á haustmisseri 2016 tæplega 13.000 nemendur í grunn- og framhaldsnámi og er skólinn því í meðallagi stór í norrænum samanburði, hvort sem litið er til fjölda skráðra stúdenta eða ársverka þeirra.

Sé hins vegar horft til tekna blasir við annar veruleiki: Heildartekjur vegna hvers ársnema á Íslandi þyrftu að vera tvöfalt hærri til að ná meðaltekjum á ársnema á öðrum Norðurlöndum

Útlit var fyrir að nokkuð myndi rofa til í fjármögnun Háskóla Íslands þegar Aldarfræðissjóður HÍ var stofnaður í þverpólitískri sátt allra stjórnmalaflokka á Alþingi á 100 ára afmæli Háskólans árið 2011. Var það yfirlýst markmið með stofnun sjóðsins að framlög til Háskóla Íslands myndu aukast í áföngum uns náð væri meðalfjárveitingum til háskóla í ríkjum OECD árið 2016 og meðalfjárveitingum til háskóla á hinum Norðurlöndunum árið 2020. Var þetta markmið ítrekað í stjórnarsáttmála núverandi ríkisstjórnar

og einnig í stefnu Vísinda- og tækniráðs sem lýtur formennsku forsætisráðherra og er skipað 6 öðrum ráðherrum ríkisstjórnarinnar.

Þessi fyrirheit hafa ekki verið efnd og í fjármálaáætlun ríkisstjórnarinnar fyrir árin 2017-2021 er ekki minnst á þau.

Frá árinu 2007 hefur staðið til af hálfu stjórnvalda að ráðast í nauðsynlega heildarendurskoðun á reiknilíkani sem notað er til að meta kostnað vegna kennslu háskólanema. Ef miðað er við árið 2007 vantar um 14% upp á að verðgildi vegins nemendaígildis sé sambærilegt árið 2016 hjá Háskóla Íslands. Miðað við þessar forsendur vantar nú um 1300 milljónir króna í kennslufjárveitingu til háskólans.

Ef ekki nást fram breytingar á fjármögnun íslenskra háskóla blasir við að endurskoða þarf starfsemi þeirra með verulega neikvæðum afleiðingum fyrir allt háskólanám, vísindastarf, framþróun í atvinnusköpun og samkeppnisstöðu Íslands.

Afleiðinganna myndi ekki síst gæta í heilbrigðiskerfinu. Háskóli Íslands og Landspítalinn starfa í reynd sem órofa heild og mynda saman öflugt háskólasjúkrahús sem er mikilvægasta kennslu-, þjálfunar- og rannsóknastofnun landsins á heilbrigðisviði. Ríflega 2000 nemendur leggja nú stund á læknisfræði, hjúkrunarfræði, lyfjafræði, sálfræði, matvælafræði, næringarfræði, sjúkraþjálfun, tannlæknisfræði, geislafræði, lífeindafræði, talmeinafræði og fleiri greinar og fá nauðsynlega þjálfun á spítalanum. eru þá ótaldir nemendur annarra fræðasviða háskólans í greinum á borð við heilsuhagfræði, heilbrigðisverkfræði, líftölfraði, sálgæslu og heilbrigðisfræði.

Hagmunir Háskóla Íslands og Landspítalans, sem einnig hefur verið vanfjármagnaður um langa hríð, eru því nátengdir og ljóst að áframhaldandi vanfjármögnun háskólans mun leiða til alvarlegs skorts á fagfólki í heilbrigðiskerfinu með ófyrirsjáanlegum afleiðingum.

Barátta Háskóla Íslands fyrir auknum fjárveitingum er barátta Landspítalans – og barátta spítalans er barátta háskólans. Það er komið að ögurstundu og stíga þarf ákveðin skref strax.